

Людмила Ніколенко

докторка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри юридичних дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України
(Маріуполь, Україна)
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-3437-6968>
Researcher ID: <http://www.researcherid.com/rid/I-2143-2018nln2006@ukr.net>

Сергій Масловський

суддя Господарського суду Луганської області
(Харків, Україна)
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-7563-621X>
law31s13@gmail.com

УДК 346.91:347.98

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ У ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

АНОТАЦІЯ. Високий рівень та якість здійснення правосуддя у країнах із розвинутою правовою системою демонструє не тільки існуюча узгоджена судова система, а й система примирливих процедур. До таких процедур можна віднести інститут врегулювання спору за участю судді, який забезпечує справедливе, законне вирішення спору та є гарантією і можливістю реалізації основної мети господарського судочинства. Дослідження інституту врегулювання спору за участю судді обумовлене також тим, що примирливі процедури є альтернативою звичній судовій. Однак порівняно з останньою дають змогу сторонам самостійно визначити шляхи взаєморозуміння та знайти найбільш взаємовигідне вирішення спору.

Метою статті є визначення особливостей врегулювання спору за участю судді з урахуванням змін у законодавстві та процесів реформування судочинства України, встановлення шляхів удосконалення правових норм щодо врегулювання спору за участю судді, що є важливим як із погляду теорії процесуального права, так і з погляду судової практики.

Визначено, що врегулювання спору за участю судді слід розглядати як інститут господарського процесуального права, який включає систему норм, що спрямовані на мирне врегулювання відносин між сторонами спору за участю судді, з метою вирішення по суті спору, на підставі конфіденційності, добровільності та взаєморозуміння.

Запропоновано удосконалення порядку врегулювання спору за участю судді, а саме: обов'язків судді; форми проведення; строку врегулювання спору тощо. За результатом дослідження запропоновано відповідні зміни та доповнення до Господарського процесуального кодексу України щодо удосконалення врегулювання спорів за участю судді з метою найбільш ефективного застосування.

Автори доходять висновку щодо необхідності подальшого розвитку інституту врегулювання спору за участю судді. Наголошено, що розвиток цього інституту розвантажить суддів, прискорить вирішення спорів та, як наслідок, зменшить кількість апеляційних і касаційних скарг. У деяких випадках цей інститут може бути використаний як засіб для затягування розгляду справи, зміни судді, тобто зловживання процесуальними правами. Але його треба розглядати, насамперед як засіб правового виховання та впровадження правової культури не тільки учасників справи, а й зміни суспільної свідомості та переорієнтації її на вирішення спорів на засадах примирення.

Ключові слова: врегулювання спору за участю судді; медіація; вирішення спору; альтернативні способи вирішення спорів; примирення; посередництво; господарське судочинство.

Високий рівень та якість здійснення правосуддя у країнах із розвинутою правовою системою демонструє не тільки існуюча узгоджена судова система, а й система примирливих процедур. До таких процедур можна віднести інститут врегулювання спору за участю судді, який забезпечує справедливе, законне вирішення спору та є додатковою гарантією і можливістю реалізації основної мети господарського судочинства – ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також держави. Дослідження інституту врегулювання спору за участю судді обумовлене також тим, що примирливі процедури є альтернативою звичній судовій. Однак порівняно з останньою дають змогу сторонам самостійно визначити шляхи взаєморозуміння та знайти найбільш взаємовигідне вирішення спору.

Зміни, що сталися в українському судоустрої та процесуальному законодавстві, є відображенням процесу, який пов'язаний із прагненням України стати повноправним членом європейського співтовариства та впровадити міжнародні стандарти у вітчизняне законодавство. Нова редакція Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України)¹, що набрала чинності 15 грудня 2017 р. згідно із Законом України “Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів”²,

¹ Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>> (дата звернення: 22.06.2020).

² Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон

з одного боку, впровадила інститут врегулювання спору за участю судді, який вже успішно використовується у багатьох зарубіжних країнах: Великій Британії, Австралії, Канаді, Німеччині, США, Фінляндії, а з другого – поставила нові питання теоретичного та практичного характеру, які потребують додаткового роз'яснення. Тому дослідження інституту врегулювання спору за участю судді з визначенням особливостей цього інституту, його належного практичного застосування є актуальним.

Як і будь-яке нововведення, інститут врегулювання спору викликав жваве обговорення різних його аспектів, зокрема й співвідношення з інститутом медіації. Зацікавленість обумовлена також тим, що він має уніфікований характер і застосовується не тільки у господарському, а й у цивільному та адміністративному судочинствах.

Дослідженню цього інституту присвятили свої праці такі вчені та практики, як І. Бутирська, О. Горецький, О. Зельдіна, С. Калашнікова, О. Кармаза, О. Кібенко, Н. Ковалко, Я. Любченко, О. Можайкіна, Л. Остафійчук, Н. Петренко, С. Противень, Л. Романадзе, М. Ясинок та ін. Проте низка актуальних і практично значущих питань відносно застосування інституту врегулювання спору за участю судді у господарському судочинстві, зокрема й щодо учасників такого розгляду, їх повноважень, процедур розгляду, потребують подальшого розроблення та удосконалення.

Метою дослідження є визначення особливостей врегулювання спору за участю судді з урахуванням змін у законодавстві, процесів реформування судочинства України та визначення шляхів удосконалення правових норм щодо врегулювання спору за участю судді, що є важливим як із погляду теорії процесуального права, так і з погляду судової практики.

Участь судді у примирливих процедурах не є новою для українського процесуального законодавства. Принцип арбітрування, який існував до 2001 р., визначав, що у вирішенні господарського спору основною метою арбітра є приведення представників сторін до законної угоди, яка фіксується у рішенні суду. У разі, коли сторони не змогли дійти до угоди або угода не відповідала закону, арбітр ухвалює рішення, яке може збігатися з позицією однієї зі сторін або ґрунтуватися на позиції судді щодо самого спору³. Таким чином, суддя господарського суду, дотримуючись принципу арбітрування, мав право вчиняти дії, спрямовані на примирення сторін у справі та їх приведення до мирного врегулювання. Отже,

України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19#Text>> (дата звернення: 22.06.2020).

³ Т. Степанова, 'Принцип арбітрування як основний принцип господарського судочинства' [2008] 20 (11) Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління 125–30.

можна зазначити, що такий принцип закладено в основу інституту врегулювання спору за участю судді⁴.

У науковій літературі існує дискусія стосовно розгляду врегулювання спору за участю судді через медіацію. Проте цей інститут не можна розглядати як модель медіації. Вони мають різні суб'єкти та механізми реалізації: врегулювання спору здійснюється суддею та сторонами справи; медіація – сторони спору та третя нейтральна сторона (медіатор), яка супроводжує сторони у вирішенні спору, що виник між ними. ГПК України визначає, що врегулювання спору за участю судді проводиться суддею-доповідачем, тобто суддею, який входить до складу суду, на вирішенні якого перебуває справа. Медіатор не має права надавати порад або пропонувати шляхи вирішення спору. Медіація є неформальним методом вирішення спорів, який ґрунтується на засадах довіри й у якому нейтральна та безстороння третя особа допомагає сторонам у взаємній комунікації, визначенні інтересів та основних дискусійних, спірних питань, а також у знаходженні спільного взаємоприйняттого рішення на основі порозуміння⁵. Тому виникає дисбаланс стосовно положення судді при врегулюванні спору: по-перше, суддя є представником держави та її іменем ухвалює судові рішення; по-друге, обов'язком судді є справедливий, безсторонній та своєчасний розгляд і вирішення справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства. У зв'язку з цим є ризик того, що суддя, проводячи процедуру врегулювання спору, буде займати керівне положення, а отже, фактично буде “власником спору”, що, зі свого боку, може значно змінити хід та, відповідно, результат проведення переговорів⁶.

Щодо правової природи врегулювання спору за участю судді, то науковці та практики виказують різні точки зору. О. Кібенко вважає цю процедуру судовою медіацією у господарському процесі⁷; Д. Коноваленко називає процедуру врегулювання спору за участю судді, закріплену в законодавстві України, квазімедіацією⁸; Т. Федорова відносить врегулювання спору за участю судді до самостійного виду примирювальних процедур і вважає їх новим елементом інституту господарської юстиції, який спрямований на пошук консенсусу та спільне врегулювання спо-

⁴ Н. Петренко, ‘Врегулювання спору за участю судді в господарському судочинстві’ (2018) 10 Підприємництво, господарство і право 73–7.

⁵ Т. Подоковенко, ‘Медіація як спосіб альтернативного розв'язання конфліктів: генеза та інституційні засади (2017) 1 Актуальні проблеми правознавства 17–22.

⁶ Петренко (н 4) 73–7.

⁷ О. Кібенко, ‘Судова медіація в господарському процесі – бути чи не бути?’ (Цензор.Нет, 18.02.2018) <https://censor.net.ua/blogs/3051121/sudova_medatsya_v_gospodarskomu_protsebuti_chi_ne_buti> (дата звернення: 22.06.2020).

⁸ Д. Коноваленко, ‘Судова медіація – challenge для України’ (Юридична Газета, 2017) <<http://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/sudova-mediaciya--challenge-dlya-ukrayini.html>> (дата звернення: 22.06.2020).

ру його сторонами⁹; О. Одосій називає процедуру врегулювання спору за участю судді інститутом примирення сторін¹⁰.

Врегулювання спору за участю судді слід розглядати як інститут господарського процесуального права, який включає систему норм, що спрямовані на мирне врегулювання відносин між сторонами спору за участю судді, з метою вирішення по суті спору, на підставі конфіденційності добровільності та взаємопорозуміння.

Інститут врегулювання спору за участю судді базується на таких принципах: верховенства права; справедливості; рівності; диспозитивності; пропорційності; обов'язковості судового рішення; розумності строків розгляду справи судом. Л. Остафійчук звертає увагу на принципи, які викликали дискусію серед науковців щодо можливості їх застосування у процедурі врегулювання спору: змагальність сторін; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами; принцип відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення¹¹. Тобто можна зробити висновок, що не всі загальноприйняті принципи, які властиві розгляду у господарському судочинстві, використовуються при врегулюванні спору за участю судді.

Частина 1 ст. 186 ГПК України визначає, що врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті. Але з цього положення не зрозуміло, хто повинен бути ініціатором. О. Кібенко, аналізуючи законодавчу регламентацію врегулювання спору за участю судді за ГПК України, вважає, що суд зобов'язаний запропонувати сторонам процедуру врегулювання спору за участю судді, і зазначає, що 'процедура впливає із принципу змагальності сторін, закріпленого у ст. 13 ГПК, згідно якого суд, зберігаючи об'єктивність і неупередженість, сприяє врегулюванню спору шляхом досягнення угоди між сторонами'¹². Іноді сторони просто не знають про можливість врегулювання спору за участю судді. Тож ініціатива судді щодо врегулювання спору за його участю могла б сприяти поширенню інформації про такий спосіб захисту прав. Тому пропонуємо внести відповідні зміни до ч. 1 ст. 186 ГПК України.

Згідно зі ст. 186 ГПК України проведення врегулювання спору за участю судді не допускається у таких спорах: про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом; за заявами про затвердження планів санації боржника до відкриття провадження у справі

⁹ Т Федорова, 'Господарська юстиція в системі інститутів сучасної держави' (дис канд юрид наук, 2018) 182.

¹⁰ О Одосій, 'Забезпечувальні заходи в цивільному процесі України' (дис канд юрид наук, 2018) 235.

¹¹ Л Остафійчук, 'Принципи врегулювання спору за участю судді' (2019) 146 Проблеми законності 256–68.

¹² Кібенко (н 7).

про банкрутство; у випадку вступу у справу третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. Останнє положення урегульоване у п. 3 ч. 2 ст. 186 ГПК України. Проте ця норма суперечить ст. 49 ГПК України, яка визначає, що треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, користуються усіма правами і несуть усі обов'язки позивача, зокрема й брати участь у врегулюванні спору за участю судді. Тому пропонується виключити п. 3 ч. 2 ст. 186 ГПК України у зв'язку з тим, що ця норма обмежує права третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.

Про проведення процедури врегулювання спору за участю судді суд постановляє ухвалу, якою одночасно зупиняє провадження у справі. У випадку недосягнення сторонами мирного врегулювання спору за наслідками проведення врегулювання спору повторне проведення врегулювання спору за участю судді не допускається (ст. 187 ГПК України).

Відповідно до ст. 188 ГПК України врегулювання спору за участю судді проводиться суддею-доповідачем одноособово незалежно від того, в якому складі розглядається справа. При врегулюванні спору суддя здійснює такі повноваження: спрямовує дії сторін для досягнення мети врегулювання спору, а саме мирне вирішення спору за взаємною згодою; оголошує перерву в межах строку проведення врегулювання спору; роз'яснює сторонам на початку проведення першої спільної наради мету, порядок проведення, права та обов'язки сторін; з'ясовує підстави та предмет позову, підстави заперечень; роз'яснює сторонам предмет доказування щодо категорії спору, який розглядається; пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору; здійснює інші дії, спрямовані на мирне врегулювання сторонами спору; звертає увагу сторони на судову практику в аналогічних спорах, пропонує стороні можливі шляхи мирного врегулювання спору. Проте слід звернути увагу на те, що судова практика не є джерелом права за національним законодавством та у зв'язку з постійними змінами законодавства має несталий характер, а також залежить виключно від конкретних обставин справи. Тому звертати увагу сторін на судову практику немає ніякого сенсу. Пропонується виключити це положення з ГПК України.

У частині 7 ст. 188 ГПК України зазначено, що 'під час проведення врегулювання спору суддя не має права надавати сторонам юридичні поради та рекомендації, надавати оцінку доказів у справі'¹³. Тоді виникає запитання: як суддя може пропонувати стороні можливі шляхи мирного врегулювання спору, як зазначено у ч. 5 цієї статті? На це звертає увагу О. Зельдіна: '<...> без сумніву, шлях мирного врегулювання спору, який

¹³ Господарський процесуальний кодекс України (н 1).

повинен запропонувати суддя, передбачає юридичні поради та рекомендації¹⁴. Крім того, оскільки під час нарад не здійснюється фіксація, залишаються без відповіді запитання: яким чином у випадках недотримання суддями норм законодавства щодо цієї процедури можна буде це довести, а також яку відповідальність нестимуть судді за такі порушення¹⁵.

Пропонується ч. 7 ст. 188 ГПК України викласти таким чином: *“Під час проведення врегулювання спору суддя обговорює зі сторонами матеріальні і формальні обставини справи, вільно оцінюючи всі обставини”*.

Стосовно порядку проведення врегулювання спору за участю судді, то він здійснюється у формі спільних та (або) закритих нарад. Закриті наради проводяться за ініціативою судді з кожною зі сторін окремо, але така норма порушує не тільки принцип публічності та гласності, визначений ГПК України, а й принцип верховенства права. Вважаємо за необхідне дозволити проводити врегулювання спору за участю судді тільки у формі спільних нарад. Частина 2 ст. 188 ГПК України пропонуємо викласти у такій редакції: *“Проведення врегулювання спору за участю судді здійснюється у формі спільних нарад. Сторони мають право брати участь у таких нарадах у режимі відеоконференції в порядку, визначеному цим Кодексом”*.

З аналізу ГПК України можна зробити висновок, що врегулювання спору за участю судді можливе тільки до початку розгляду справи по суті, протягом підготовчого судового засідання. Але таке обмеження є необґрунтованим, тому що сторони ще не сформували остаточну власну позицію, тому пропонується не обмежувати можливість врегулювати спір за участю судді підготовчою стадією та надати право сторонам врегулювати спір до моменту ухвалення судового рішення. Частина 1 ст. 186 ГПК України викласти у такій редакції з урахуванням зазначеної вище пропозиції: *“Врегулювання спору за участю судді проводиться за ініціативою сторін або суду за згодою сторін до моменту ухвалення рішення у справі”*.

Стаття 189 ГПК України визначає, що врегулювання спору за участю судді припиняється у разі: подання стороною заяви про припинення врегулювання спору за участю судді; закінчення строку врегулювання спору за участю судді; затягування врегулювання спору будь-якою зі сторін (за ініціативою судді); укладення сторонами мирової угоди та звернення до суду із заявою про її затвердження або звернення позивача до суду із заявою про залишення позовної заяви без розгляду, або в разі відмови

¹⁴ О Зельдіна, 'Новели судової реформи: позитивні та негативні наслідки' (2017) 43–44 Юридичний вісник України 4–5.

¹⁵ С Сергеева, 'Врегулювання спору за участю судді у господарському процесі' (Юридична газета, 2018) <<https://yur-gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/vregulyuvannya-sporu-za-uchastyu-suddi-u-gospodarskomu-procesi.html>> (дата звернення: 22.06.2020).

позивача від позову чи визнання позову відповідачем. Про припинення врегулювання спору за участю судді постановляється ухвала, яка оскарженню не підлягає. Одночасно суддя вирішує питання про поновлення провадження у справі.

ГПК України у ст. 190 встановлює, що врегулювання спору за участю судді проводиться протягом розумного строку, але не більше 30 днів із дня постановлення ухвали про його проведення. Слід зазначити, що не завжди судді встигають розглянути спір протягом встановленого строку. З метою оперативного та справедливого розгляду справи пропонується надати суду право залежно від складності справи визначати строк проведення врегулювання спору за участю судді та внести відповідні зміни до ст. 190 ГПК України виклавши її в такій редакції: *“Строк проведення врегулювання спору за участю судді визначається судом залежно від складності справи, але не більше шістдесяти днів”*.

Також законодавчо не врегульованим залишається питання фіксації досягнення згоди в процесі примирення, оскільки закриття провадження у справі стосується тільки укладення мирової угоди. Тому пропонується доповнити ст. 188 ГПК України такою нормою: *“У разі досягнення згоди між сторонами щодо примирення суд постановляє ухвалу про примирення сторін та закриття провадження у зв’язку з примиренням сторін”*.

Висновки. На підставі зазначеного вище можна зробити висновок, що дослідження врегулювання спору за участю судді у господарському судочинстві має не тільки теоретичне, а й практичне значення. Розвиток цього інституту розвантажить суддів, прискорить вирішення спорів та, як наслідок, зменшить кількість апеляційних і касаційних скарг. У деяких випадках цей інститут може бути використаний як засіб для затягування розгляду справи, відводу судді, тобто зловживання процесуальними правами. Але його треба розглядати насамперед як засіб правового виховання та впровадження правової культури не тільки учасників справи, а й зміни суспільної свідомості та переорієнтації її на вирішення спорів на засадах примирення.

REFERENCES

Bibliography

Journal articles

1. Ostafiichuk L, ‘Pryntsypy vrehuliuvannia sporu za uchastiu suddi’ [‘Principles of dispute Resolution with the Participation of a Judge’] (2019) 146 Problemy zakonnosti 257 (in Ukrainian).

2. Petrenko N, 'Vrehuliuvannia sporu za uchastiu suddi u hospodarskomu sudochynstvi' ['Settlement of a Dispute with the Participation of a Judge in Commercial Litigation'] (2018) 10 *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo* 74 (in Ukrainian).
3. Podokovenko T, 'Mediatsiia yak sposib alternatyvnoho rozv'iazannia konfliktov: heneza ta instytutsiini zasady' ['Mediation as a Way of Alternative Conflict Resolution: Genesis and Institutional Principles'] (2017) 1 *Aktualni problemy pravoznavstva* 20 (in Ukrainian).
4. Stepanova T, 'Pryntsyp arbitruvannia yak osnovnyi pryntsyp hospodarskoho sudochynstva' ['The Principle of Arbitration as the Basic Principle of Commercial Litigation'] [2008] 20 (11) *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia* 126 (in Ukrainian).
5. Zeldina O, 'Novely sudovoi reformy: pozytyvni ta nehatyvni naslidky' ['Judicial Reform Novels: Positive and Negative Consequences'] (2017) 43–44 *Yurydychnyi visnyk Ukrainy* 4–5 (in Ukrainian).

Theses

6. Fedorova T, 'Hospodarska yustytysia v systemi instytutiv suchasnoi derzhavy' ['Economic Justice in the System of Institutions of the Modern State'] (dys kand yuryd nauk, 2018) (in Ukrainian).
7. Odosii O, 'Zabezpechualni zakhody v tsyvilistychnomu protsesi Ukrainy' ['Security Measures in the Civil Process of Ukraine'] (dys kand yuryd nauk, 2018) (in Ukrainian).

Newspaper articles

8. Cerhieieva S, 'Vrehuliuvannia sporu za uchastiu suddi u hospodarskomu protsesi' ['Settlement of a Dispute with the Participation of a Judge in the Economic Process'] (*Yurydychna hazeta*, 2018) <<https://yur-gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/vregulyuvannya-sporu-za-uchastyu-suddi-u-gospodarskomu-procesi.html>> (accessed: 22.06.2020) (in Ukrainian).
9. Kibenko O, 'Sudova mediatsiia v hospodarskomu protsesi – buty chy ne buty?' ['Judicial Mediation in the Economic Process – to be or not to be?'] (*Tsenzor.Net*, 2018) <https://censor.net.ua/blogs/3051121/sudova_medatsya_v_gospodarskomu_protsebuti_chi_ne_buti> (accessed: 22.06.2020) (in Ukrainian).
10. Konovalenko D, 'Sudova mediatsiia – challenge dlia Ukrainy' ['Judicial Mediation is a Challenge for Ukraine'] (*Yurydychna Hazeta*, 2017) <<http://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/sudova-mediacya--challenge-dlya-ukrayini.html>> (accessed: 22.06.2020) (in Ukrainian).

Liudmyla Nikolenko
Sergiy Maslovskiy

SOME ASPECTS OF DISPUTE SETTLEMENT WITH PARTICIPATION
OF A JUDGE IN ECONOMIC COURT PROCEEDINGS

ABSTRACT. The high level and quality of administration of justice in countries which have a well-developed legal system is demonstrated not only through the existing coherent judicial system, but also through the system of conciliation procedures. To such procedures we may ascribe the institute of dispute settlement with participation of a judge, which provides a fair and legitimate resolution of a dispute and provides a guarantee and

opportunity for implementing the main goal of economic court proceedings. The study of the institute of dispute settlement with participation of a judge is also relevant given that the conciliation procedure is an alternative to the customary court procedure. However, as compared with the latter, using the conciliation procedures the parties may independently determine the ways to mutual understanding and find the most mutually beneficial resolution to a dispute.

The purpose of the article is to determine the specifics of dispute settlement with participation of a judge, with due regard for changes in legislation and the judicial reform processes in Ukraine, and to establish the ways towards improvement of legal provisions relating to dispute settlement with participation of a judge, which is important both in terms of the theory of procedural law and in terms of judicial practice.

The authors established that dispute settlement with participation of a judge should be regarded as the institute of economic procedure law encompassing a system of rules which are aimed at peaceful settlement of relations between parties to a dispute with participation of a judge, with a view to resolving a dispute on the merits based on confidentiality, voluntariness and mutual understanding.

The article suggests that the procedure of dispute settlement with participation of a judge should be improved, namely, in terms of the following: duties of a judge; form of implementation; time limits for dispute settlement, etc. Based on the study result, the authors suggest relevant amendments and additions to the Code of Economic Procedure of Ukraine for improving dispute settlement with participation of a judge, with the aim of ensuring the most efficient application.

The authors conclude that there is a need for further development of the institute of dispute settlement with participation of a judge. It is noted that development of this institute will reduce the load on judges, speed up dispute resolution and, consequently, will reduce the number of appeals and cassation appeals. In some cases, this institute may be used as a means to delay consideration of a case, change a judge, i.e., an abuse of procedural rights. But it should be regarded primarily as a means of legal education and introduction of legal culture not only for participants to a case but also from the perspective of changing public consciousness and reorienting it towards dispute resolution on the basis of reconciliation.

KEYWORDS: dispute settlement with participation of a judge; mediation; dispute resolution; alternative dispute resolution methods; conciliation; mediator's involvement; economic court proceedings.